

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

I Š V A D A

2016 m. birželio 17 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus, Stasio Gagio, Irmanto Jarukaičio (kolegijos pirmininkas), Romano Klišausko (pranešėjas) ir Virginijos Volskienės, sekretoriaujant teismo posėdžių sekretorei Violetai Tamošiūnaitei, dalyvaujant Raseinių rajono savivaldybės merui Algirdui Gričiui ir jo atstovui advokatui Gintarui Černiauskui, viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Raseinių rajono savivaldybės tarybos prašymą dėl išvados, ar savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gričius nevykdė jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų ir sulaužė priesaiką, pateikimo.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

1. Pareiškėjas Raseinių rajono savivaldybės taryba kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą su prašymu pateikti išvadą, ar Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gričius sulaužė priesaiką ir nevykdė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytų mero įgaliojimų atstovauti savivaldybei (savivaldybės tarybai) teisme, ginti (atstovauti) atstovaujamųjų interesus. Pareiškėjo atstovas į teismo posėdį neatvyko. Apie posėdį pranešta tinkamai, todėl byla nagrinėjama jam nedalyvaujant. Pareiškėjas prašyme nurodė, kad meras A. Gričius netinkamai teisme atstovavo Raseinių rajono savivaldybei, veikė ne jos interesais administracinėse bylose Nr. I-241-289/2016 ir Nr. I-242-394/2016.

2. Raseinių rajono savivaldybės taryba (toliau – ir Taryba) 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. TS-368 pritarė Raseinių rajono savivaldybės mero pavaduotojos G. R. atleidimui iš pareigų. Nesutikdama su Tarybos sprendimu, G. R. jį apskundė Šiaulių apygardos administraciniam teismui. Meras A. Gričius 2016 m. sausio 25 d., atstovaudamas Raseinių rajono savivaldybei ir Tarybai, pateikė atsiliėpimą į G. R. skundą byloje Nr. I-241-289/2016, kuriame prašė pareiškėjos skundą tenkinti, panaikinant Tarybos 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimą dėl G. R. atleidimo, grąžinti ją į mero pavaduotojos pareigas bei priteisti vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką. Taip pat meras A. Gričius teismui 2016 m. vasario 1 d. pateikė papildomus paaiškinimus, kuriuose išdėstė poziciją, kad G. R. skundas yra pagrįstas. G. R. byloje Nr. I-241-289/2016 taip pat Šiaulių apygardos administraciniam teismui pateikė prašymą taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – sustabdyti ginčijamo Tarybos 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimo galiojimą.

Teismas šį prašymą atsisakė tenkinti 2016 m. sausio 25 d. nutartimi, kurią G. R. apskundė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Meras A. Gričius 2016 m. vasario 22 d. pateikė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui į šį atskirąjį skundą atsiliepimą, kuriame prašė atskirąjį skundą tenkinti.

3. Taip pat Taryba nurodė, kad meras A. Gričius netinkamai atstovauja Raseinių rajono savivaldybei administracinėje byloje dėl A. M. atleidimo iš Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pareigų. A. M. iš šių pareigų Taryba atleido 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimu Nr. TS-366, kurį A. M. apskundė Šiaulių apygardos administraciniam teismui. Meras A. Gričius 2016 m. sausio 25 d. pateikė atsiliepimą į A. M. skundą atsakovų Tarybos ir Raseinių rajono savivaldybės vardu, kuriame prašė reikalavimus tenkinti: panaikinti Tarybos sprendimą, A. M. grąžinti į pareigas bei iš atsakovų pareiškėjo naudai priteisti vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką. Šioje byloje meras A. Gričius 2016 m. vasario 2 d. pateikė papildomą raštą, kuriame taip pat paaiškino, jog sutinka su A. M. skundu teismui. Be to, A. M. skundu prašė teismo taikyti reikalavimų užtikrinimo priemones. Teismas šio prašymo netenkino ir, apskundus tokią teismo nutartį Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, meras A. Gričius 2016 m. vasario 22 d. atsiliepime į atskirąjį skundą prašė atskirąjį skundą tenkinti.

4. Taryba 2016 m. sausio 28 d. priėmė sprendimą Nr. TS-40, kuriuo, be kita ko, nusprendė prašyti Šiaulių apygardos administracinį teismą atmesti pareiškėjų G. R. ir A. M. skundus; įpareigoti Raseinių rajono savivaldybės administraciją parengti atsiliepimą į šiuos skundus per teismo nustatytus terminus; įpareigoti Raseinių rajono savivaldybės merą Algirdą Gričių pasirašyti ir pateikti teismui Raseinių rajono savivaldybės administracijos parengtus Tarybos atsiliepimus į pareiškėjų G. R. ir A. M. skundus. Meras A. Gričius teismine tvarka siekia panaikinti kaip neteisėtą ir nepagrįstą Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimą Nr. TS-40. Šį Tarybos sprendimą meras A. Gričius ginčija siekdamas išvengti pareiškėjams A. M. ir G. R. nepalankaus Tarybos sprendimo vykdymo, taip pažeisdamas savo duotą priesaiką.

5. Pareiškėjo teigimu, meras A. Gričius nagrinėjamos administracinės bylose pagal pareiškėjų A. M. ir G. R. skundus (atskiruosius skundus), veikdamas prieš savivaldybės (Tarybos) valią, nevykdė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – ir Vietos savivaldos įstatymas) 20 straipsnio 2 dalies 2 punkte, Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. TS-134 patvirtinto Raseinių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento (toliau – ir Reglamentas) 21.2.2. punkte, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir Administracinių bylų teisenos įstatymas) 50 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų įgaliojimų merui atstovauti savivaldybei teisme ir veikti jos vardu ir interesais.

6. Sistemiškai vertinant mero statusą reglamentuojantį teisinį reguliavimą, galima daryti išvadą, kad savivaldybės atstovavimas teisme yra viena iš mero atliekamų įstatymu jam priskirtų funkcijų. Ją vykdydamas, meras yra savo prigimtimi į darbo santykius panašių teisinių santykių dalyvis, o šių funkcijų atlikimas gali būti prilyginamas jo darbinei veiklai. Merui tiek įstatymu, tiek įstatymą įgyvendinančiu teisės aktu yra priskirta savivaldybės atstovavimo teisme funkcija, už kurios vykdymą jam yra mokamas Tarybos patvirtintas darbo užmokestis.

7. Meras A. Gričius yra davęs Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje nurodytą priesaiką, kuria įsipareigojo gerbti ir vykdyti Lietuvos Respublikos Konstituciją (toliau – ir Konstitucija) ir įstatymus; sąžiningai atlikti savivaldybės tarybos nario pareigas; susilaikyti nuo veiksmų, pažeidžiančių gyventojų teises ir viešuosius interesus. Prieš tai aptartas įstatymų pažeidimas yra kartu pagrindas konstatuoti, kad meras pažeidė Lietuvos Respublikos įstatymus, nesusilaikė nuo veiksmų, pažeidžiančių gyventojų teises ir viešuosius interesus, ir dėl to sulaužė mero priesaiką.

8. Savivaldybės merui įstatymu nustatyta funkcija (suteikti įgaliojimai) atstovauti teisme savivaldybei ir savivaldybės tarybai. Meras A. Gričius turėjo veikti pagal atstovaujamojo valią ir jų interesais, tačiau tai padaryta nebuvo – veikė priešingai nei nusprendė Taryba, nevykdė jam įstatymu priskirtų įgaliojimų ir neatstovavo savivaldybei (Tarybai).

9. Rengiant nagrinėti administracinę bylą Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo posėdyje, gautas Raseinių rajono savivaldybės tarybos nario – mero Algirdo Griciaus atsiliepimas į pareiškėjo prašymą, kuriame prašoma Tarybos prašymą atmesti ir pateikti išvadą, kad Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gricius nesulaužė duotos priesaikos ir vykdė jam Vietos savivaldos įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytus mero įgaliojimus atstovauti savivaldybei teismuose, ginti jos interesus.

10. Atsiliepime Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gricius nurodė ir teismo posėdyje paaiškino, kad buvo išrinktas į einamas pareigas vienmandatėje rinkimų apygardoje ir vykdydamas jam Konstitucijos bei Vietos savivaldos įstatymo pavestas mero pareigas ir funkcijas, jis privalo atstovauti savivaldybės interesus kaip tiesiogiai išrinktas savivaldybės gyventojų atstovas, ką jis savo veiksmais ir atliko. Šiuo metu galiojančioje Vietos savivaldos įstatymo redakcijoje mero institucija yra nauja savarankiška vietos savivaldos institucija. Meras vadovauja savivaldybės tarybai ir yra visos savivaldybės vadovas, perėmęs didelę dalį savivaldybės vykdomosios institucijos – savivaldybės administracijos direktoriaus (savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo) funkcijų, teisių ir pareigų. Tai reiškia, kad Vietos savivaldos įstatymu merui suteikta teisė savarankiškai spręsti jo kompetencijai priskirtus klausimus. Vadovaujantis priešingu aiškinimu, meras neturėtų jokių teorinių ar praktinių galimybių atlikti savo pareigas, prisiimti atsakomybę prieš savo rinkėjus (bendruomenę) ir atsiskaityti už savo ir savivaldybės veiklą.

11. Pareiškėjo nurodomais veiksmais nebuvo pažeistos Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkto ir Reglamento 21.2.2 punkto nuostatos, nes, be kita ko, teikiant atsiliepimus į vicemerės G. R. ir administracijos direktoriaus A. M. skundus, buvo tinkamai atstovaujami Raseinių rajono savivaldybės interesai ir atsiliepimų pateikimo dieną nebuvo priimta jokių Tarybos sprendimų dėl pozicijos šiose bylose – atsiliepimai šiose bylose buvo pateikti 2016 m. sausio 25 d., o sprendimą dėl pozicijos šiose bylose Taryba priėmė po to – 2016 m. sausio 28 d.

12. 2016 m. vasario 1 ir 2 d. teismui pateiktais raštais buvo įgyvendinami mero Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. TS-40 numatyti įpareigojimai pasirašyti ir pateikti teismui Raseinių rajono savivaldybės administracijos parengtą Tarybos atsiliepimą į pareiškėjų G. R. ir A. M. skundus per teismo nustatytus terminus. Taip pat per teismo nustatytą terminą teismui buvo pateiktas ir 2016 m. vasario 5 d. Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo, atliekančio direktoriaus funkcijas pateiktas Tarybos atsiliepimas į pareiškėjo A. M. patikslintą skundą. Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendime Nr. TS-40 ir kituose aktuose nebuvo nustatyta įpareigojimų dėl atsiliepimų į pareiškėjų G. R. ir A. M. atskiruosius skundus, kuriais pareiškėjas sprendžiamoje byloje taip pat grindžia savo prašymą.

13. Teismine tvarka skundžiant Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimą Nr. TS-40 yra siekiama neteisėto akto panaikinimo, o ne privačių interesų apgynimo. Teisė kreiptis į teismą yra universali ir ja naudojantis nėra sulaužoma mero priesaika, o Tarybos prašymo argumentai dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje pažeidimo yra visiškai deklaratyvūs ir niekuo nepagrįsti.

14. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, galima daryti išvadą, kad skundžiamais veiksmais nebuvo veikama prieš Tarybos valią. Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendime Nr. TS-40 suformuota Tarybos pozicija buvo įgyvendinta per Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo, atliekančio direktoriaus funkcijas pateiktus Tarybos atsiliepimus į pareiškėjų skundus. Taip pat nebuvo pažeista mero pareiga atstovauti Raseinių rajono savivaldybei, kadangi Šiaulių apygardos administracinis teismas, priimdamas atsiliepimus tiek iš mero, tiek iš Tarybos, konstatavo, kad tai yra dvi skirtingos institucijos, kurios gali ir turi teisę turėti skirtingą nuomonę bylos klausimais. Savivaldybės ir savivaldybės tarybos nuomonės tam tikrais teisiniais ar organizaciniais klausimais gali skirtis ir tai negali būti suprantama kaip mero padaryti teisės aktų pažeidimai ar priesaikos sulaužymas.

k o n s t a t u o j a :

III.

15. Byloje yra nagrinėjamas pareiškėjo Raseinių rajono savivaldybės tarybos prašymas pateikti išvadą, ar Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras (toliau – ir meras) Algirdas Gričius nevykdė jam įstatymuose nustatytų mero įgaliojimų atstovauti savivaldybei (savivaldybės tarybai) teisme, ginti (atstovauti) atstovaujамųjų interesus ir sulaužė priesaiką. Tokios teismo išvados pateikimas yra sudėtinė mero įgaliojimų netekimo savivaldybės tarybos sprendimu procedūros (toliau – ir apkalta) dalis. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnį, mero apkaltos procese Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas teikia išvadą, ar savivaldybės tarybos narys ar savivaldybės tarybos narys – meras nevykdė jam šiame ir kituose įstatymuose nustatytų įgaliojimų ir / ar sulaužė priesaiką.

16. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnį, mero apkalta pradedama ne mažesnės kaip 1/3 savivaldybės tarybos narių grupės teikimu. Gavusi tokį teikimą, savivaldybės taryba priima sprendimą sudaryti komisiją pateiktiems faktams ištirti ir nustato terminą, iki kada komisija turi pateikti išvadą. Pagal šio straipsnio 7 ir 8 dalis, savivaldybės taryba gali priimti sprendimą kreiptis į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą dėl išvados pateikimo apsvarsčiusi minėtą specialiai sudarytos komisijos išvadą. Šios Vietos savivaldos įstatymo nuostatos suponuoja tai, kad teikdamas Administracinių bylų teisenos įstatymo 117³ straipsnyje nurodytą išvadą, teismas tyrimo ribas nustato atsižvelgdamas į savivaldybės tarybos sprendimą kreiptis į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą ir Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnio 6 dalyje nurodytą komisijos išvadą.

17. Pareiškėjas prašymo faktiniu pagrindu įvardija mero A. Gričiaus veiksmus teisme atstovaujant Raseinių rajono savivaldybę ir Tarybą. Pareiškėjas sprendžiamoje byloje nurodo, kad meras A. Gričius sulaužė priesaiką, nevykdė jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų Šiaulių apygardos administracinio teismo nagrinėjamos administracinės bylose Nr. I-241-289/2016 ir Nr. I-242-394/2016. Pareiškėjas nurodo, kad šiose bylose meras A. Gričius 2016 m. sausio 25 d. pateiktais atsiliepimais į skundus bei 2016 m. vasario 1 d. ir 2016 m. vasario 2 d. pateiktais papildomais paaiškinimais prašė panaikinti Tarybos 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimus atleisti iš pareigų G. R. ir A. M., grąžinti juos į pareigas bei priteisti neišmokėtą darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką. Taip pat pareiškėjo prašymas grindžiamas aplinkybe, kad meras A. Gričius 2016 m. vasario 22 d. šiose bylose teismui pateikė atsiliepimus į pareiškėjų atskiruosius skundus, kuriais prašė taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones – sustabdyti skundžiamų administracinių aktų galiojimą. Be to, Taryba prašyme nurodė, kad meras A. Gričius Šiaulių apygardos administraciniam teismui pateikė skundą, kuriame prašo panaikinti Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimą Nr. TS-40. Taryba nurodo, kad šiais veiksmais meras A. Gričius nevykdė Tarybos valios, kuri yra išreikšta 2016 m. sausio 28 d. sprendime Nr. TS-40.

18. Pareiškėjas nurodo, kad meras A. Gričius šiais veiksmais sulaužė duotą mero priesaiką ir / ar nevykdė jam Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkte, Reglamento 21.2.2. punkte, Administracinių bylų teisenos įstatymo 50 straipsnio 1 dalyje nustatytų įgaliojimų. Šio tyrimo ribose išplėstinė teisėjų kolegija byloje pasisakys, ar meras A. Gričius pareiškėjo nurodytais veiksmais nevykdė jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų ir / ar sulaužė duotą priesaiką.

19. Savivaldybės mero priesaikos tekstas yra apibrėžtas Vietos savivaldos įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje: „Aš, (vardas, pavardė), prisiekiu gerbti ir vykdyti Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai atlikti visas savivaldybės tarybos nario pareigas ir susilaikyti nuo veiksmų, pažeidžiančių gyventojų teises ir viešuosius interesus. Tepadedu man Dievas“ arba „Aš, (vardas, pavardė), prisiekiu gerbti ir vykdyti Konstituciją ir įstatymus, sąžiningai atlikti visas savivaldybės tarybos nario pareigas ir susilaikyti nuo veiksmų, pažeidžiančių gyventojų teises ir viešuosius interesus“. Taigi, savivaldybės nario – mero priesaikos turinys susideda iš trijų elementų: (1) gerbti ir vykdyti

Konstituciją ir įstatymus, (2) sąžiningai atlikti visas savivaldybės tarybos nario pareigas ir (3) susilaikyti nuo veiksmų, pažeidžiančių gyventojų teises ir viešuosius interesus.

20. Vertinant, ar savivaldybės meras nevykdė įstatymuose nustatytų įgaliojimų ir / ar sulaužė priesaiką, atsižvelgiama į savivaldybės mero teisinio statuso bei apkaltos procedūros ypatumus. Aiškindamas valstybės politikų apkaltos procesą, Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad siektina, jog visi valstybės pareigūnai vadovautųsi Konstitucija, teise ir jai paklustų, o Konstitucijai, teisei nepaklūstantys asmenys neitų tokių pareigų, kurioms būtinas piliečių – valstybinės bendruomenės pasitikėjimas. Tai užtikrinant yra reikalinga vieša demokratinė valstybės pareigūnų veiklos kontrolė ir atsakomybė visuomenei (Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2010 m. gegužės 13 d. nutarimai). Atsižvelgiant į šiuos principus, Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnyje yra įtvirtinta konstituciškai pagrįsta savivaldybės tarybos teisė nustatyta tvarka priimti sprendimą, kuriuo savivaldybės tarybos narys ar savivaldybės tarybos narys – meras netenka savo įgaliojimų. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnio 10 dalį, tokį sprendimą savivaldybės taryba priima, jeigu Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pateikia išvadą, kad savivaldybės tarybos narys ar savivaldybės meras nevykdė jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų ir / arba sulaužė priesaiką. Kartu pažymėtina, kad ne bet kokie mero veiksmai, neatitinkantys atskirų priesaikos ar įstatymų keliamų elgesio standartų, gali būti pripažįstami Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnyje nurodytu priesaikos sulaužymu ar jam įstatymuose nustatytų įgaliojimų nevykdymu. Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, jog Lietuvos Respublikos Seimo nario apkaltos procese vertinant, ar yra pagrindas panaikinti Seimo nario mandatą, turi būti nustatyta, kad jis šurkščiai pažeidė Konstituciją arba sulaužė priesaiką – ne kiekvienas Konstitucijos pažeidimas savaime yra šurkštus Konstitucijos pažeidimas; sprendžiant, ar Seimo narys savo veiksmais šurkščiai pažeidė Konstituciją, kiekvienu atveju būtina įvertinti veiksmų pobūdį, jų turinį, atlikimo aplinkybes, veiksmų sistemingumą, pakartotinumą, trukmę, kitas reikšmingas aplinkybes (Konstitucinio Teismo 2010 m. spalio 27 d. išvada).

21. Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad meras yra savivaldybės vadovas, vykdamas šiame ir kituose įstatymuose nustatytus įgaliojimus; meras Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo nustatyta tvarka vienmandatėje rinkimų apygardoje tiesiogiai išrinktas savivaldybės tarybos narys – savivaldybės meras vadovauja savivaldybės tarybai. Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatyme yra įtvirtinta tiesioginių savivaldybės mero rinkimų tvarka, kuriuose meras išrenkamas nuolatinių tos savivaldybės gyventojų balsų dauguma, mažoritarinėje rinkimų sistemoje. Iš Vietos savivaldos įstatymo pataisų, kuriomis buvo įteisinti tiesioginiai mero rinkimai, ir jų parengiamųjų darbų matyti, kad įstatymų leidėjas šiomis pataisomis siekė užtikrinti didesnę gyventojų pasitikėjimą savivaldos institucijomis, sudaryti teisinę prielaidą tiesiogiai rinkti savivaldybių merus, kurie turėtų didesnius įgaliojimus. Taigi, priėmus atitinkamas Vietos savivaldos įstatymo pataisas, mero statusas sietinas su tiesiogiai rinkėjų pareikšta valia ir pasitikėjimu. Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje tiesiogiai nurodyta, kad meras yra atsakingas ne tik savivaldybės tarybai, bet ir bendruomenei už savo ir savivaldybės veiklą. Išplėstinė teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnis merui suteikia pakankamai plačius įgaliojimus, be to, šio įstatymo 25¹ straipsnyje yra įtvirtinta speciali mero įgaliojimų netekimo procedūra, kurios įtvirtinimas ir specifiniai bruožai taip pat sietini su jo, kaip tiesiogiai gyventojų rinkto atstovo, statuso ypatumu. Atsižvelgiant į šiuos savivaldybės mero statuso ypatumus, minėtus Konstitucinio Teismo išaiškinimus, Vietos savivaldos įstatymo 25¹ straipsnyje numatytu mero priesaikos sulaužymu ir įstatymuose nustatytų įgaliojimų nevykdymu gali būti pripažįstami ne bet kokie, o šurkštūs nusižengimai iš mero priesaikos ir įstatymų kylantiems elgesio standartams.

22. Teisiniame reguliavime, kuriuo grindžiamas Tarybos prašymas šioje byloje, yra *inter alia* reglamentuojami mero, kaip savivaldybės atstovo teisme, įgaliojimai. Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyta, kad „meras <...> reglamente nustatyta tvarka atstovauja pats arba įgalioja kitus asmenis atstovauti savivaldybei teisme, bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis, valstybės ar užsienio šalių institucijomis, kitais juridiniais ir fizinkiniais asmenimis“. Raseinių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento 21.2.2. punkte įtvirtinta

taisyklė, kad meras, „priimdamas potvarkius ar vadovaudamasis Tarybos sprendimais atstovauja pats arba priimdamas potvarkius ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyta tvarka išduodamas įgaliojimus, įgalioja kitus asmenis atstovauti savivaldybei teisme, bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis, valstybės ar užsienio šalių institucijomis, kitais juridiniais ir fiziniais asmenimis“. Pareiškėjas prašymą taip pat grindžia Administracinių bylų teisenos įstatymo 50 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad „atstovai pagal įstatymą atlieka atstovaujamųjų vardu visus procesinius veiksmus, kuriuos atlikti teisė priklauso atstovaujamesiems; kartu čia taikomi apribojimai, kuriuos numato įstatymas. Atstovai pagal įstatymą gali pavesti bylą vesti teisme kitam asmeniui, jų pasirinktam atstovu“.

23. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punktą, įgaliojimai atstovauti savivaldybei arba pavesti tai atlikti kitiems asmenims, yra suteikti savivaldybės merui. Tai reiškia, kad meras yra įstatyminis savivaldybės atstovas teisme – kitiems subjektams teisė atstovauti savivaldybei teisme nėra suteikta, tai atlikti gali pavesti tik meras. Mero teisė atstovauti savivaldybei teisme gali būti ribojama tik įstatymų nustatytais atvejais. Šie mero įgaliojimai atstovauti savivaldybei, be kita ko, apima ir teisę atstovauti administraciniuose teismuose. Administracinių bylų teisenos įstatymo 50 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad atstovai pagal įstatymą atlieka atstovaujamųjų vardu visus procesinius veiksmus, kuriuos atlikti teisė priklauso atstovaujamesiems; kartu čia taikomi apribojimai, kuriuos numato įstatymas. Taigi, šiame straipsnyje yra nustatyta atstovo pagal įstatymą įgaliojimų apimtys sutaptis su atstovaujamojo teisėmis. Administracinių bylų teisenos įstatymo 72 straipsnyje, be kita ko, nurodyta, jog atsiliėpime į skundą (prašymą) atsakovas nurodo, ar jis sutinka, ar nesutinka su skundo (prašymo) reikalavimais. Pagal Viešojo administravimo 3 straipsnį viešojo administravimo subjektai savo veikloje turi vadovautis įstatymo viršenybės principu. Šis teisinis reguliavimas suponuoja išvadą, kad viešojo administravimo subjektas turi teisę laikytis pozicijos, kad skundžiamas administracinis aktas yra neteisėtas ir prašyti teismo jį panaikinti.

24. Mero apkalta sprendžiamoje byloje grindžiama Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimo Nr. TS-40 nesilaikymu. Dėl šio sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo išplėstinė teisėjų kolegija nagrinėjamoje byloje nepasisako. Sprendimo Nr. TS-40 turinys patvirtina, kad juo siekiama nustatyti savivaldybės interesų atstovavimo konkrečiose bylose ribas ir tokiu būdu riboti mero diskreciją, kuri grindžiama visų pirma įstatymu, atstovauti savivaldybei teisme. Atsižvelgiant į sprendimo Nr. TS-40 pobūdį ir mero įgaliojimų atstovauti savivaldybei apimtį, suteiktą įstatymu, darytina išvada, kad aptariamai mero A. Griciaus veiksmai atitinka įstatymuose jam nustatytų įgaliojimų ir mero priesaikos reikalavimus.

25. Taip pat Taryba savo prašymą grindžia aplinkybe, kad meras A. Gricius apskundė teismui Tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimą Nr. TS-40. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnį, asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. Kiekvienam asmeniui jo pažeistų teisių gynyba teisme garantuojama neatsižvelgiant į jo teisinį statusą. Ši teisė yra absoliuti ir jos negalima apriboti ar paneigti (Konstitucinio Teismo 2006 m. rugpjūčio 8 d. sprendimas, 2010 m. gegužės 13 d. nutarimas, 2013 m. liepos 5 d. nutarimas). Apskūsdamas minėtą sprendimą meras A. Gricius naudojo šia konstitucine teise ir šis veiksmas taip pat nesudaro pagrindo pripažinti, kad meras A. Gricius nevykdė įstatymuose nustatytų įgaliojimų ir / arba sulaužė mero priesaiką.

26. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėjo prašyme nurodyti mero A. Griciaus veiksmai buvo teisėti, sąžiningi, atitinkantys gyventojų teises ir viešuosius interesus, todėl jais meras A. Gricius vykdė jam įstatymuose nustatytus įgaliojimus ir nesulaužė priesaikos.

27. Byloje gautas A. Griciaus prašymas priteisti jam iš Tarybos 2 329,25 Eur patirtų teismo išlaidų atlyginimą, kurias jis patyrė advokato padėjėjo konsultacijoms, atsiliėpimo į prašymą parengimui, advokato atstovavimui teismo posėdyje. Administracinių bylų teisenos įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos šalies savo išlaidų atlyginimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio 5, 7, 8.3, 8.19

ir 9 punktais, prašoma priteisti suma viršija maksimalius rekomenduojamus priteisti išlaidų atlyginimo dydžius, todėl prašymas tenkinamas iš dalies. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 1 ir 3 dalis, savivaldybė yra viešasis juridinis asmuo, kurio atstovaujamoji institucija yra savivaldybės taryba, todėl išlaidų atlyginimas priteistinas iš Raseinių rajono savivaldybės. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, A. Gričiui iš Raseinių rajono savivaldybės priteisiamas 1 646,02 Eur teismo išlaidų atlyginimas (Administracinių bylų teisenos įstatymo 44 str. 1 d.).

Vadovaudamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 44 straipsnio 1 dalimi, 117³ straipsnio 1 dalimi, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija

teikia išvadą:

Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gričius, teikdamas teismui 2016 m. sausio 25 d. atsiliepimą į skundą, 2016 m. vasario 22 d. atsiliepimą į atskirąjį skundą ir 2016 m. vasario 1 d. papildomus paaiškinimus Šiaulių apygardos administracinio teismo byloje Nr. I-241-289/2016 pagal pareiškėjos G. R. skundą, nepažeidė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatų, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 50 straipsnio 1 dalies nuostatų ir nesulaužė priesaikos.

Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gričius, teikdamas teismui 2016 m. sausio 25 d. atsiliepimą į skundą, 2016 m. vasario 22 d. atsiliepimą į atskirąjį skundą ir teikdamas teismui 2016 m. vasario 2 d. papildomus paaiškinimus, Šiaulių apygardos administracinio teismo byloje Nr. I-242-394/2016 pagal pareiškėjo A. M. skundą, nepažeidė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatų, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 50 straipsnio 1 dalies nuostatų ir nesulaužė priesaikos.

Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys – meras Algirdas Gričius, teikdamas Šiaulių apygardos administraciniam teismui skundą dėl Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. sausio 28 d. sprendimo Nr. TS-40 panaikinimo, nepažeidė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatų, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 50 straipsnio 1 dalies nuostatų ir nesulaužė priesaikos.

Priteisti Algirdui Gričiui iš Raseinių rajono savivaldybės 1 646,02 Eur (vieną tūkstantį šešis šimtus keturiasdešimt šešis eurus, du centus) teismo išlaidų atlyginimą.

Ši Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išvada yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Laimutis Alechnavičius

Stasys Gagys

Irmantas Jarukaitis

Romanas Klišauskas

Virginija Volskienė